

فیلم‌هایی که ما را به مطالعه تشویق می‌کنند

کتابخوان‌ها بر پرده سینما

تشویق به خواندن کتاب آن هم با دیدن فیلم شاید کار سختی باشد. کتاب خواندن صبر و حوصله می‌خواهد و برای کسانی که اهل خواندن کتاب نیستند شاید اولین قدم برای کتابخوان شدن دیدن فیلم‌های اقتباسی باشد. برای کتابخوان‌ها البته این مسیر برعکس است ابتدا کتاب را می‌خوانند سپس فیلم یا سریال مورد نظر را می‌بینند اما بسیاری از آثار سینمایی و سریالی بودند که از کتاب‌هایی گمنام ساخته شدند و همین باعث شده توجه‌ها نسبت به کتاب مورد نظر بیشتر شده و آثار خوانندگان آن بالا برود. برخی از فیلم‌ها به کتابخوانی و حتی خواندن کتابی خاص تشویق می‌کنند و بسیاری از فیلم‌ها و سریال‌ها اقتباسی از کتاب است. سینمای جهان بیش از آن که بر پایه فیلمنامه‌های ارجینال شکل بگیرد بر مبنای رمان و کتاب‌های معروف و حتی غیر معروف شکل گرفته است. این پیوند میان تصویر و کتاب تأثیر بسیاری بر میزان کتابخوانی دارد. اینجا چند فیلم را معرفی کرده‌ایم که می‌تواند شوق خواندن را دوباره به ما بازگرداند.

زهره صالحی‌نیا

کارشناس
سواد رسانه

کتاب‌های پرنده آقای موریس لسمور

انیمیشن کتاب‌های پرنده آقای موریس لسمور، فیلمی ۱۷ دقیقه‌ای و جذاب است که می‌توانید هر روز در خانه و کنار خانواده آن را ببینید و از تصاویر و جزئیات فیلم و داستان لذت ببرید. انیمیشن درباره آقای لسمور است که در توفانی ناشناس همراه تمام کتاب‌هایش به شهری دیگر پرتاب می‌شود و سپس به عنوان مسئول کتابخانه شهر پذیرفته می‌شود. آنچه در این انیمیشن شاهد آن هستیم روح ارتباط با یک کتاب است؛ فیلم مفاهیمی مانند ارزش نهادن به یک کتاب را به شکل متفاوتی نشان می‌دهد. مثلاً کتاب‌ها در صورتی که خوانده نشوند می‌میرند و خواندن آنهاست که به کتاب‌ها جان می‌دهد. تصویری که از دنیای کتاب و عمق تأثیر هر کتاب در این انیمیشن به نمایش گذاشته شده یکی از بهترین تصویرها درباره دعوت به کتابخوانی است. آقای لسمور در نقش کتابدار و پرستار و مراقب کتاب‌ها با آنها روزگارش را می‌گذراند. کتاب‌های کتابخانه هر کدام روایت خود را برای آقای لسمور می‌گویند و او در دنیای هر کدام از کتاب‌ها زندگی می‌کند.

انجمن شاعران مرده

این فیلم هم اقتباسی از کتابی به همین نام است و داستان دانش‌آموزانی است که در مدرسه‌ای خشک و سختگیر با معلمی تازه مواجه می‌شوند که به آنها ادبیات آموزش می‌دهد البته با روشی تازه. معلم آنها را تشویق می‌کند که کتاب‌های جدید و اشعار شاعرانی جز آنها را که در کتاب درسی‌شان موجود هست، مطالعه کنند. این دعوت سرآغاز مسیر تازه‌ای است برای نوجوانان این مدرسه که برای آینده زندگی خود تصمیم بگیرند. تأثیر این معلم و دعوت او به دنیای کتاب تا جایی پیش می‌رود که هر کدام از بچه‌ها به خودشناسی رسیده و تصمیم تازه‌ای می‌گیرند، گرچه پایان تمام این تصمیم‌ها روشن نیست. ارمغان این کلاس و معلم برای آنها شجاعت و شفاف دیدن مسیر آینده‌شان بود.

کتاب قانون

ساخته مازیار میری درباره تازه مسلمانی است که برخلاف کهنه مسلمانان اطرافش بر مبنای قرآن و کتاب اخلاقی که در آن روایتی از پیامبر و امامان آورده شده مسلمانی می‌کند. فیلم تشویق به بازگشت به اسلام اصیل در بستر طنز است و یکی از راه‌های این بازگشت را مراجعه به قرآن و کتاب‌های اخلاقی دینی می‌داند. کتاب قانون گرچه در برخی موارد از جاده انصاف خارج می‌شود اما این مساله با زبان طنز فیلم قابل توجیه است.

در میان فیلم‌های داخلی کمتر به موضوع کتاب پرداخته شده و در چند سال اخیر کارگردانانی بوده‌اند که به آثار اقتباسی رو آورده‌اند اما پرداختن به موضوع کتاب و تشویق به کتابخوانی در میان آثار سینمایی و تلویزیونی بسیار کم دیده می‌شود. برنامه‌های تلویزیونی پرمخاطبی مثل کتاب‌باز در این زمینه ساخته شده اما دراماتیک کردن این موضوع در بستر داستان و روایت کردن آن در میان آثار تصویری چندان مورد توجه نبوده. قهرمان‌سازی از فرد کتابخوان مانند آثاری چون زنان کوچک و آقای لسمور از جمله کارهایی است که می‌تواند موجب تشویق افراد به خواندن کتاب شود.

فاز نه‌پایت ۴۵۱

فاز نه‌پایت ۴۵۱ از بهترین نمونه‌های فیلم است که مخاطبش را به کتابخوانی دعوت می‌کند. این فیلم اقتباسی است از کتابی با همین نام و نسخه اول آن سال ۱۹۶۶ توسط فرانسوا تروفو، کارگردان مشهور فرانسوی ساخته شد. فیلم داستان مرد جوانی است به نام گای مونتگ که آتش نشان است اما وظیفه او خاموش کردن آتش نیست بلکه وظیفه دارد کتاب‌ها را بسوزاند و نام کتاب هم بر اساس همین دمای سوختن کاغذ انتخاب شده است. مونتگ آتش‌نشانی وظیفه‌شناس با زندگی معمولی و بدون حاشیه است اما به سمت طغیان در مقابل سیستم می‌رود و سوالی برایش پدید می‌آید این کتاب‌هایی که مضر معرفی شده‌اند دقیقاً شامل چه محتوایی هستند؟ فرار او از جامعه خودش و ورود به جامعه‌ای تازه که هر فرد یک کتاب را از بر کرده زندگی تازه‌ای برای او رقم می‌زند.

اقتباسی تازه‌تر از این کتاب سال ۲۰۱۸ ساخته شده. نسخه سال ۱۹۶۶ با دوبله ممتاز فارسی موجود است و این فیلم از نظر رتبه‌بندی سنی مناسب کودکان نیست و صحنه‌های خشن و دلهره جاری در فیلم ممکن است برای کودکان آزاردهنده باشد.

زنان کوچک

بر مبنای کتابی با همین نام ساخته شده است. در تمام نسخه‌های زنان کوچک مانند کتاب محوریت داستان با دختر دوم خانواده یعنی جو مارچ است که علاقه شدیدی به خواندن کتاب دارد و هدفش این است که روزی نویسنده معروفی شود. در بیشتر صحنه‌های فیلم جو در حال کتاب خواندن است. مسیر زندگی او با خواهرانش متفاوت است همین‌طور که تصمیم‌های فردیش متفاوت و شاخص است. جو تصویر انسانی کتابخوان و کتاب دوست را بر ایمان می‌سازد. دنیای اطرافش نیز متأثر از این علاقه اوست به گونه‌ای که یکی از سرگرمی‌های ثابت خواهران مارچ بازی کردن نمایشنامه‌هایی است که جو آنها را نوشته است. جو از دیدن کتابخانه بزرگ خانه عمه‌اش شگفت‌زده می‌شود و ساعت‌های زیادی را آنجا سپری می‌کند. کتاب‌ها برای او تجربه‌ای از زندگی را به ارمغان می‌آورد مخصوصاً در برهه زمانی که او زندگی می‌کند. با وجود محدودیت‌های زندگی برای زنان و دختران، کتاب بهترین راه برای کشف دنیایی است که جو به آن دسترسی ندارد.